

Habilitats bàsiques i Bildung

– un concepte

BILDUNG

1. Les societats complexes exigeixen oportunitats d'aprenentatge en habilitats bàsiques al llarg de la vida

Els múltiples reptes i canvis ràpids a les societats europees ens obliguen a repensar el paper i objectius de l'educació d'adults. En aquest article, examinem com el concepte de Bildung pot fomentar una comprensió més holística de les necessitats i objectius de l'educació en habilitats bàsiques.

Per funcionar i prosperar en les societats complexes d'avui en dia, necessitem diverses habilitats bàsiques. Per exemple, la quantitat infinita de fonts d'informació i canals de comunicació planteja la necessitat de nous tipus d'alfabetització, ja que implica la necessitat de cercar, avaluar, interpretar i editar la informació de manera activa. També ens cal usar el pensament crític, la capacitat de comprendre les maneres en què se'ns influencia, i com nosaltres mateixos podem actuar com a agents de transformació. Tot això influeix en la manera com hem de comprendre la necessitat i la provisió de l'educació en habilitats bàsiques. Quines són les habilitats bàsiques d'avui en dia? Qui les ha d'aprendre? Són alguna cosa que es té o no es té?

Suggerim utilitzar l'enfocament de les habilitats per a la vida per definir què són les habilitats bàsiques. Les habilitats per a la vida inclouen capacitats d'alfabetització, capacitats digitals,

capacitats ambientals, capacitats cíviques, capacitats personals i interpersonals, capacitats de salut, capacitats financeres i capacitats numèriques.

Les habilitats bàsiques adequades permeten la inclusió i la participació en la transformació complexa i ràpida de la societat de la informació. La Comissió Europea subratlla en el Pilar Europeu de Drets Socials el dret de l'individu a participar en la societat:

"Tothom té dret a una educació, una formació i un aprenentatge de qualitat i inclusivament al llarg de la vida, que desenvolupi les competències clau i les habilitats bàsiques. Totes les competències clau i les habilitats bàsiques són necessàries per a la realització i el desenvolupament personal, l'ocupabilitat, la inclusió social i la ciutadania activa" (Comissió Europea, 2019).

Podem anar encara més lluny, les habilitats bàsiques es consideren un dret, ja que allà on no es poden desenvolupar, hi ha opressió (Paulo Freire, 1970).

El projecte Erasmus+ Bildung, dirigit per l'Associació Europea per a l'Educació d'Adults (EAEA), contribueix a repensar les habilitats bàsiques fent ús del concepte holístic de Bildung. El concepte de Bildung pot enriquir els debats i la pràctica de l'educació en habilitats bàsiques.

2. La contribució del concepte de Bildung a l'educació en habilitats bàsiques

El concepte de Bildung es basa en quatre pilars: coneixement transferible, coneixement intransferible, augment del sentit de la responsabilitat i empoderament cívic. Bildung no només és saber coses, sinó que també implica tenir les habilitats i la motivació per millorar el món i actuar en conseqüència.

Hem d'adoptar una comprensió holística de les competències bàsiques com a habilitats per a la vida i oferir oportunitats d'aprenentatge al llarg de tota la vida. Les habilitats per a la vida s'han d'ensenyar de manera dialogada, connectant-les directament amb les necessitats dels aprenents. Això és essencial per dotar els ciutadans de les habilitats per prendre decisions ben informades i actuar en un món marcat per tendències com el canvi climàtic, la digitalització o la fractura social.

Combinant una comprensió holística de les habilitats per a la vida amb la idea de Bildung, s'han de tractar els següents aspectes en l'educació en habilitats bàsiques:

- Un enfocament holístic. La comprensió de les habilitats bàsiques s'ha d'ampliar a les habilitats per a la vida.
- Un enfocament centrat en l'aprenent. Les necessitats d'aprenentatge dels participants són el punt de partida, més que un currículum predefinit.
- Mètodes dialògics. L'aprenentatge no pot ser "de dalt a baix", sinó que s'ha de reconèixer el coneixement de tothom. Es facilita l'aprenentatge entre iguals. El professor també aprèn.
- Un enfocament inclusiu. Tothom hi pot participar i s'involucren aprenents de diferents generacions i/o procedències.

- Un enfocament d'empoderament participatiu/cívic. Cal guiar els estudiants en com promoure el canvi i crear un impacte. Es reforça l'autoeficàcia i l'autonomia.

3. Recomanacions

3.1. Recomanacions a nivell macro (responsables de polítiques, presa de decisions en l'àmbit local, regional o nacional)

Les recomanacions a nivell macro tenen com a objectiu ampliar el concepte d'aprenentatge i allò que es considera com a habilitats necessàries en la societat contemporània.

- Valorar l'aprenentatge al llarg de la vida i l'aprenentatge no formal: En una societat que canvia ràpidament, necessitem models flexibles i nous espais per a l'aprenentatge. Això també s'hauria de tenir en compte en les vies de finançament.
- L'educació d'adults ajuda les persones a adaptar-se a les noves realitats. Cal reconèixer que necessitem l'aprenentatge per a tota la vida, no només per a la feina. Ara és més necessari que mai un aprenentatge més ampli i holístic.
- No deixar ningú enrere. Aquest hauria de ser un principi rector en tot el desenvolupament social i específicament en l'aprenentatge i educació d'adults.
- Involucrar representants i organitzacions de la societat civil en la planificació de polítiques d'educació i aprenentatge. Poden expressar les necessitats dels proveïdors i aprenents d'educació i aprenentatge d'adults.
- Proporcionar espais per a l'aprenentatge d'habilitats bàsiques. Invertir més en formació bàsica. Reconèixer les necessitats dels diferents grups destinataris.

3.2. Recomanacions a nivell mezzo (organitzacions d'AEA, centres d'aprenentatge...)

Les recomanacions a nivell mezzo tenen com a objectiu proporcionar entorns d'aprenentatge flexibles, implicar les comunitats d'aprenents en la planificació de l'oferta d'aprenentatge i trobar noves maneres de fer-ne divulgació.

- Proporcionar espais on la comunitat d'aprenentatge pugui compartir les seves opinions i participar en les decisions relacionades amb l'organització d'aprenentatge. Organitzar pràctiques participatives a través de les quals els aprenents puguin expressar els seus interessos, necessitats i curiositat.
- Garantir que les persones puguin aprendre en un entorn menys formal i oferir oportunitats d'aprenentatge connectades a contextos i situacions de la vida real. La docència encara pot estar orientada a objectius.
- Donar suport i oferir orientació sobre oportunitats d'aprenentatge per a adults.
- Si volem augmentar la participació en l'aprenentatge, hem de ser més flexibles i creatius en l'oferta d'aprenentatge. Per exemple, els entorns d'aprenentatge connectats a situacions de la vida real poden augmentar el compromís i facilitar la connexió emocional dels aprenents amb el tema d'estudi.
- Invertir en divulgació: les persones amb moltes necessitats d'aprenentatge sovint no cerquen oportunitats d'aprenentatge. Tot i que les deficiències en competències

bàsiques o habilitats per a la vida dificulten les oportunitats d'aprendre i desenvolupar el seu potencial i participar en la societat, les persones no sempre perceben el vincle entre els desafiaments als quals s'enfronten en el dia a dia i la falta de competències.

- Treballar en xarxa amb altres organitzacions per obtenir informació sobre les possibles necessitats d'aprenentatge. Co-dissenyar cursos ajuda a desenvolupar oportunitats d'aprenentatge que responen a les necessitats reals dels grups d'aprenents. A més, la cooperació pot crear vies per continuar aprenent.

3.3. **Recomanacions a nivell micro (formadors, cursos de formació de formadors...)**

Les recomanacions a nivell micro tenen com a objectiu adoptar un paradigma i uns mètodes d'aprenentatge centrats en l'aprenent, així com capacitar els estudiants en el seu camí d'aprenentatge per ampliar els seus cercles d'inclusió, tal com s'afirma en l'enfocament Bildung. L'objectiu és empoderar els aprenents per al creixement personal i un major sentit de responsabilitat envers el medi ambient.

- Utilitzar mètodes que involucrin els estudiants i facilitin l'aprenentatge transversal, com ara l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge entre iguals i els estudis de casos.
- Adoptar un enfocament centrat en l'aprenent. Estar obert als seus interessos i situacions personals i mostrar flexibilitat per adaptar el programa d'aprenentatge a les seves necessitats.
- Crear un entorn segur on tothom sigui un membre valuós del grup i un participant informat en l'aprenentatge mutu. Fomentar les connexions emocionals amb els altres facilitant la cooperació i l'intercanvi.
- Fomentar el diàleg.
- Considerar la possibilitat d'apel·lar a tota la comunitat, independentment de l'estatus social o educatiu. Tots aprenem els uns dels altres, per tant, cal intentar reunir persones de diferents orígens en el procés d'aprenentatge.

